

УДК 339.92:001.92(477)

Т.Ю. Мишляєв, аспірант Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

*Науковий керівник – д. політ. н., проф. кафедри міжнародної інформації СХУ ім. Лесі Українки
Тихомирова Є.Б. (Україна, м. Луцьк)*

**Співпраця суб'єктів федерації Бельгії на
транскордонному, транснаціональному та
міжрегіональному рівнях**

Роботу виконано на кафедрі міжнародної інформації СХУ ім. Лесі Українки

Myshlyayev T. Yu. The cooperation of the Belgian federation subjects on the cross-border, trans-national and inter-regional levels. The features of the Belgian cross-border, transnational and interregional cooperation are examined. The main aspects of Belgian cooperation in the framework of Interreg IV programme are investigated. The participation of the Belgian federation subjects as the sub-national actors in the Interreg IV programme within the euroregions is analyzed.

Keywords: Interreg IV, sub-national actor, euroregion, the cross-border region.

Розуміння бельгійського регіоналізму є складним через структуру, яка поєднала елементи федеративної держави та реформ децентралізації, що була покликана консолідувати регіони. Бельгійський федералізм, який базується на етнічному чиннику, ґрунтується на існуванні лінгвістичних співтовариств та федеральних структур. Кожен регіон має свій парламент та уряд, кожен регіон має обмежені повноваження для здійснення міжнародних зв'язків з іншими країнами та

регіонами. Процес реформування державного устрою в Бельгії, посилюючи роль регіонів на політичній арені країни; зробив регіони одним із найсильніших акторів політики мезо-рівня на теренах ЄС. Проведені реформи продемонстрували, що в нових умовах федеральних відносин регіони та співтовариства Бельгії поступово стають головними центрами внутрішньої системи прийняття рішень. Це яскраво засвідчує факт того, що регіони отримали деякі характеристики країн-членів ЄС, ставши субнаціональними акторами міжнародних відносин.

Реформування федеративної держави в Бельгії призвело до участі субнаціональних акторів у засіданнях Європейської Ради, таким чином дозволивши регіональним представникам зустрічатись та працювати з представниками інших країн ЄС. Така присутність представників субнаціональної влади дозволила їм поширити свій вплив та розвивати партнерські зв'язки з країнами-членами ЄС. Бельгійський «третій рівень» (субнаціональний/регіональний) став частиною мережі, яка до цього функціонувала як «другий рівень» (рівень національних урядів). Сильний мезо-рівень виник якраз внаслідок процесу реформ і базується на регіональних акторах, які прагнуть розширити свій вплив на бельгійську та європейську сферу прийняття політичних рішень шляхом зміцнення транскордонних зв'язків з іншими субнаціональними чи національними урядами країн-членів. Така нова модель співпраці вимагає від Бельгії спільної позиції урядів різного рівня у розвитку політичного процесу в рамках ЄС. Тому, ані субнаціональний, ані національний рівні не в змозі здійснювати ефективну політику в рамках Європейського Союзу без існування консенсусу між ними [1].

Транскордонне співробітництво Бельгії розпочалося зі створення у 1976 році спільно з Нідерландами та Німеччиною єврорегіону «Маас-Рейн». Варто відзначити, що це був один із перших єврорегіонів, створених в Європі [6]. Сьогодні Бельгія здійснює транскордонне співробітництво у рамках програми

ЄС Interreg. Наразі функціонує Interreg IV, розрахована на період 2007-2013 рр.

Відповідно до Третьої Цілі Interreg IV на 2007-2013 рр. «Європейське територіальне співробітництво» співтовариства та регіони беруть участь у таких аспектах співпраці:

- Транскордонний аспект: Interreg IVa єврорегіон «Франція – Валлонія – Фландрія», Interreg IVa Гранд-Режйон (Саар-Лор-Люкс – Райнланд-Пфальц – Валлонія), Interreg IVa Єврорегіон Маас-Рейн та Interreg IVa транскордонний регіон «Фландрія – Нідерланди», Interreg IVa морський транскордонний регіон «Два Моря» (Англія – Франція – Фландрія – Нідерланди)

- Транснаціональний аспект: Interreg IVB Північно-Західна Європа та Interreg IVb Регіон Північне Море.

- Міжрегіональний аспект: Interreg IVc – програма співпраці міст URBACT, програма територіальної співпраці INTERACT та програма територіального розвитку та єдності ESPON/ORATE [4].

Зосередимось на розгляді особливостей і форм співпраці конкретних суб'єктів федерації Бельгії.

Регіон Брюссель-Столиця як учасник Політики Єдності ЄС на 2007-2013 рр. реалізує три програми, запроваджені в рамках Європейського регіонального співробітництва:

- Транскордонне співробітництво: Interreg IVb Північно-Західна Європа,

- Транскордонне співробітництво: Interreg IVc,

- Міжрегіональне співробітництво: URBACT II.

Варто також відзначити, що регіон бере участь як партнер-лідер у проєкті «Tramstore 21» (побудова сучасних трамвайних депо) у рамках впровадження Пріоритету 2 (Поеднання) Interreg IVb. Цей проєкт є також частиною Гетеборзької стратегії з поширення використання нових, екологічних технологій в транспортному секторі. Щодо мережі Urbact II, Агенція Регіонального Розвитку Брюсселю є членом Об'єднаної робочої групи, котра зосереджена на

розвитку міст як «моторів» конкурентоздатності та стабільного розвитку.

Фландрія бере участь у трьох основних програмах:

- Транскордонне співробітництво: транскордонний регіон Фландрія-Нідерланди (Interreg IVa), євро регіон Маас-Рейн (Interreg IVa), євро регіон Франція – Валлонія – Фландрія (Interreg IVa), євро регіон Два Моря (на морському кордоні Англії, Франції, Фландрії та Нідерландів (Interreg IVa).

- Транснаціональне співробітництво: Регіон Північне Море (Interreg IV b) та регіон Північно-Західна Європа (Interreg IVb).

- Міжрегіональне співробітництво: програми INTERACT II, URBACT II, ESPON/ORATE, Interreg IVc.

Всі програми Третього пріоритету, за винятком морської програми, були схвалені Європейською Комісією весною 2009 р. Одним із важливих проєктів, реалізованих Фландрією, є «Bio Base Europe» (Біо База Європи). 12 грудня 2008 р. Європейський Союз, Фландрія та Нідерланди погодились у рамках Interreg IV об'єднати зусилля та виділити на цей проєкт 21 млн. євро [5].

Проєкт «Bio Base Europe» передбачає побудову багатоцільового заводу для промислових біотехнологій та біопереробки в м. Генті (Фламандський вклад), та тренінговий центр для операторів виробництва в м. Тернойзен (голландський вклад). Підписання угоди про співпрацю між Гентською біоенергетичною долиною та Біопарком

м. Тернойзена призвело до створення дослідних та тренінгових умов у сфері біотехнологічних процесів, які сприяють розвитку стабільної європейської економіки, заснованої на біо-основі. «Bio Base Europe» стала найважливішим центром такої економіки в Європі, а також першим інноваційним та тренінговим центром економіки, заснованої на біо-основі [2].

Подібно до проєктів Європейського фонду регіонального розвитку, які є частиною Другої Цілі Регіональної політики

ЄС «Регіональна конкурентоздатність та зайнятість», фламандські проекти в рамках Третьої Цілі «Європейське територіальне співробітництво» відповідають Лісабонській стратегії зростання та працевлаштування. Більш всього увага зосереджується на стимулюванні досліджень, вдосконаленні інновацій та диверсифікації підтримки економіки [5].

Регіон Валлонія також бере участь у проектах Єврокомісії (ЄК), зокрема Європейського фонду регіонального розвитку (ЄФРР). До основних програм, у виконанні яких задіяна Валлонія, можна віднести:

- Транскордонне співробітництво: євро регіон Маас-Рейн (Interreg IVa), євро регіон Франція – Валлонія – Фландрія (Interreg IVa), Гранд-Режйон (Саар-Лор-Люкс – Райнланд-Пфальц – Валлонія) (Interreg IVa).

- Транснаціональне співробітництво: Регіон Північно-Західна Європа (Interreg IVb).

- Міжрегіональне співробітництво: Interreg IVc [3].

Всі програми були схвалені ЄК у вересні-грудні 2007 р., у 2008 році розпочалась їх реалізація. На рівні імплементації регіон Валлонія прагне розвивати компліментарність (взаємодоповнюваність) цих програм із Першою (Конвергенція) та Другою (Регіональна конкурентоздатність та зайнятість) Цілями програми Interreg IV.

Відповідність вимогам Лісабонської стратегії забезпечена у рамках таких пріоритетів, як конкурентоздатність, інновативність, розвиток людських ресурсів та стабільний розвиток. Всі вони отримали розвиток у різноманітних програмах: підтримка технологічної співпраці, транскордонний доступ до ризикового капіталу, співпраці в сфері тренінгів та освіти, розвиток відновлюваної енергетики тощо [2].

Німецькомовне Співтовариство як учасник Третього Пріоритету «Європейського територіального співробітництва» залучено до двох операційних програм: євро регіон Маас-Рейн та Гранд-Режйон.

Програма Interreg IVa для євро регіону Маас-Рейн була схвалена ЄК 18 вересня 2007 р. Програма зосереджена на трьох пріоритетах: зміцнення економічної структури, розвиток освіти, інновації та створення більшої кількості кращих робочих місць, захист природи та навколишнього середовища, енергетика, природні ресурси, мобільність та якість життя. У листопаді 2008 р. за сприяння ЄФРР започатковано перші 12 проектів. Варто відзначити один з них – «Стабільні промислові зони» здійснюється під егідою Корпорації розвитку бізнесу Східної Бельгії та її партнерів з Німеччини, бельгійського та голландського Лімбургів та провінції Льеж. Метою проекту є розвиток кросс-цільових засобів створення стабільної та відновлюваної енергетики, яка спеціалізується на промисловому секторі економіки [4].

У рамках регіону «Гранд Режйон» за підтримки ЄФРР з 2008 р. реалізуються 51 проект. Зокрема, проект «Enerbion», реалізований спільно землею Райнланд-Пфальц, Лотарингією, Люксембургом, регіоном Валлонія та Німецькомовним Співтовариством, має на меті запровадити генерацію енергії з рослин. Цей проект відповідає критеріям

11 коду Лісабонської стратегії стабільного управління ресурсами [2].

Таким чином, завдяки процесу федералізації окремі федеративні одиниці Бельгії вільно провадять свою політику щодо участі в транскордонних об'єднаннях. Кожен з них є повноцінним учасником процесу регіоналізації ЄС. Більш того, ЄС сприяє такій участі, що давно підтверджено існуючим девізом «Європа регіонів». На нашу думку, така форма співпраці можливо навіть більш ефективна, коли йдеться про співпрацю транскордонну. Приклад Бельгії чи не найкраще доводить її ефективність.

Джерела:

1. Cannon M. Cross-border Regionalism. Co-operative Europeanisation or Competitive Globalisation? – Centre for European Studies University of Limerick, 2005. – 26 с.

2. Lisbon strategy – National Reform Programme [Электронный ресурс]. - Режим доступа : http://www.be2010.eu/html_docs/nhp_2009/en/4_2009_en5.html

3. Portail de la Wallonie [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.wallonie.be/fr/connaitre-la-wallonie/institutions/la-wallonie-et-leurope>

4. Website of Belgian Presidency of the Council of the European Union [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.eutrio.be/pressrelease/building-europe-united-cross-border-cooperation>

5. Website of the Flemish Department of Foreign Affairs [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://www.vlaanderen.be/int/en/faq-page#n6495>

6. Еврорегионы как фактор успешной международной интеграции [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.webeconomy.ru/index.php?page=cat&newsid=1466&type=news>